

Nr 33

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i förordningen den 10 juni 1949 (nr 341) om explosiva varor; given Stockholms slott den 21 februari 1969.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, inhämta riksdagens yttrande över härvid fogat förslag till förordning om ändring i förordningen den 10 juni 1949 (nr 341) om explosiva varor.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att beslutanderätten rörande vissa tillstånd enligt explosivvaruförordningen flyttas över från länsstyrelse till polismyndighet. Förslaget är ett led i rationaliseringen av länsstyrelsernas verksamhet.

Förslag
till
Förordning
om ändring i förordningen den 10 juni 1949 (nr 341) om explosiva varor

Härigenom förordnas, att 16, 21—23, 25, 33 och 39 §§, 40 § 1 mom., 43, 48 och 49 §§, 50 § 2 mom., 52 §, 58 § 1 mom. samt 60 § förordningen den 10 juni 1949 om explosiva varor¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

16 §.

Från vad länsstyrelse föreskrivit i beslut om tillstånd till tillverkning av explosiva varor äger sprängämnesinspektionen medgiva avvikelser, då fråga är om utbyte av maskiner eller ändring av tillverkningsmetod eller sådan ändring av byggnad, som icke utgör nybyggnad, samt utbytet eller ändringen icke medför ökad fara. Om sådant medgivande skall inspektionen underrätta länsstyrelsen.

Från vad länsstyrelse föreskrivit i beslut om tillstånd till tillverkning av explosiva varor äger sprängämnesinspektionen medgiva avvikelser, då fråga är om utbyte av maskiner, ändring av tillverkningsmetod eller ändring av byggnad samt utbytet eller ändringen icke medför ökad fara. Om sådant medgivande skall inspektionen underrätta länsstyrelsen.

21 §.

Handel med explosiva varor må icke bedrivas av annan än den, som erhållit tillstånd därtill av länsstyrelsen. Tillståndet skall avse visst eller vissa slag eller huvudslag av explosiva varor eller ock dylika varor i allmänhet och skall förbindas med de villkor och föreskrifter, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

Handel med explosiva varor må icke bedrivas av annan än den, som erhållit tillstånd därtill av polismyndigheten. Tillståndet skall avse visst eller vissa slag eller huvudslag av explosiva varor eller ock dylika varor i allmänhet och skall förbindas med de villkor och föreskrifter, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

Utän hinder — — — — — med tändmedel.

22 §.

Tillstånd till — — — — — eller säkerhet.

Ej må tillstånd meddelas annan än den, som är behörig att idka handel i allmänhet och prövas lämplig att driva rörelsen. Skall bolag eller förening utöva rörelsen, skall denna

Ej må tillstånd meddelas annan än den, som är behörig att idka handel i allmänhet och prövas lämplig att driva rörelsen. Skall bolag eller förening utöva rörelsen, skall denna

¹ Senaste lydelse av 22 och 52 §§ se 1963:185.

(Nuvarande lydelse)

förestås av en av *länsstyrelsen* godkänd föreståndare som är ansvarig för verksamhetens behöriga utövande. Vid förfall för tillståndshavare eller föreståndare må i dennes ställe rörelsen förestås av en av *länsstyrelsen* godkänd vikarie. Föreståndare och vikarie skola uppfylla de för tillståndshavare föreskrivna villkoren.

(Föreslagen lydelse)

förestås av en av *polismyndigheten* godkänd föreståndare som är ansvarig för verksamhetens behöriga utövande. Vid förfall för tillståndshavare eller föreståndare må i dennes ställe rörelsen förestås av en av *polismyndigheten* godkänd vikarie. Föreståndare och vikarie skola uppfylla de för tillståndshavare föreskrivna villkoren.

23 §.

Den som erhållit tillstånd att idka handel med explosiva varor må icke påbörja rörelsen förrän vid avsynning, som *länsstyrelsen* låtit verkställa, befunnits, att handels- och förvaringslokaler äro belägna och inrättade i överensstämmelse med gällande föreskrifter och *länsstyrelsens* beslut. Konstateras någon avvikelse, skall rättelse vidtagas och därefter förnyad avsynning ske.

Den som erhållit tillstånd att idka handel med explosiva varor må icke påbörja rörelsen förrän vid avsynning, som *polismyndigheten* låtit verkställa, befunnits, att handels- och förvaringslokaler äro belägna och inrättade i överensstämmelse med gällande föreskrifter och *polismyndighetens* beslut. Konstateras någon avvikelse, skall rättelse vidtagas och därefter förnyad avsynning ske.

25 §.

Vill någon, som erhållit tillstånd att idka handel med explosiva varor, icke vidare driva sådan rörelse, skall han göra anmälan till *länsstyrelsen*, som har att återkalla tillståndet.

Vill någon, som erhållit tillstånd att idka handel med explosiva varor, icke vidare driva sådan rörelse, skall han göra anmälan till *polismyndigheten*, som har att återkalla tillståndet.

Har handlande som i första stycket sägs överlåtit rörelsen eller avlidit eller råkat i konkurs, skall i fråga om rörelsens fortsatta bedrivande vad i 18 § stadgas äga motsvarande tillämpning; dock vare i fall som angives i andra stycket av nämnda paragraf godkänd vikarie likställd med godkänd föreståndare.

Övergår rörelse som i första stycket sägs till ny innehavare och vill denne fortsätta rörelsen, skall han inom en månad göra ansökan därom hos polismyndigheten. I avvaktan på polismyndighetens beslut må rörelsen fortsättas under godkänd föreståndares eller vikaries ledning.

Har handlande avlidit eller råkat i konkurs, må utan hinder därav rörelsen fortsättas för dödsboets eller konkursboets räkning under längst ett år från dödsfallet eller första borgenärssammanträdet i konkurser, under förutsättning att anmälan göres till polismyndigheten inom en månad och rörelsen förestås av godkänd föreståndare eller vikarie.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

33 §.

Då synnerliga skäl äro därtill, äger *länsstyrelsen* medgiva undantag från denna förordnings bestämmelser om förvaringsrums belägenhet och beskaffenhet ävensom från kommerskollegii föreskrifter härutinnan. Sådant medgivande må förbindas med de villkor och föreskrifter, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

Då synnerliga skäl äro därtill, äger *tillståndsmyndigheten* medgiva undantag från denna förordnings bestämmelser om förvaringsrums belägenhet och beskaffenhet ävensom från kommerskollegii föreskrifter härutinnan. Sådant medgivande må förbindas med de villkor och föreskrifter, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

39 §.

1 mom. Tillstånd att innehava större förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel meddelas av polismyndigheten i den ort, där förrådet skall förvaras, såvida förrådet skall vara inrymt i förvaringspersedel, som tillverkats under sprängämnesinspektionens kontroll.

I fall som i första stycket avses må tillstånd icke meddelas för längre tid än tre år. Är fråga om stationärt förråd, må dock efter besiktning giltighetstiden för tillståndet utsträckas till fem år.

Då tillstånd beviljas, skall polismyndigheten ange den största myckenhet av varje varuslag, som må på en gång innehavas. Om skäl äro därtill, skall jämväl föreskrivas att endast viss begränsad myckenhet sammanlagt må förvärfvas årligen eller under den tid tillståndet gäller. I övrigt skall polismyndigheten meddela de föreskrifter och villkor, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

2 mom. Skall större förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel förvaras i annat förvaringsrum än i 1 mom. sägs, ankommer det på länsstyrelsen att meddela tillstånd. Härvid skola bestämmelserna i 1 mom. tred-

Tillstånd att innehava större förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel meddelas av polismyndigheten i den ort, där förrådet skall förvaras.

Tillstånd må icke meddelas för längre tid än tre år. Är fråga om stationärt förråd, må dock efter besiktning giltighetstiden för tillståndet utsträckas till fem år. Är förvaringsrummets beskaffenhet likvärdig med den som föreskrives för upplagsmagasin, må tillstånd meddelas att gälla tills vidare.

Då tillstånd beviljas, skall polismyndigheten ange den största myckenhet av varje varuslag, som må på en gång innehavas. Om skäl äro därtill, skall jämväl föreskrivas att endast viss begränsad myckenhet sammanlagt må förvärfvas årligen eller under den tid tillståndet gäller. I övrigt skall polismyndigheten meddela de föreskrifter och villkor, som i varje särskilt fall finnas erforderliga.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

je stycket äga motsvarande tillämpning.

Tillstånd må av länsstyrelse meddelas att gälla tills vidare under förutsättning att förvaringsrummets beskaffenhet är likvärdig med den som föreskrives för upplagsmagasin.

Ej må explosiva varor inläggas i förvaringsrum varom i detta moment är fråga förrän vid avsyning, som länsstyrelsen låtit verkställa, befunnits, att förvaringsrummet är inrättat i överensstämmelse med länsstyrelsens tillståndsbeslut. Konstateras någon avvikelse, skall rättelse vidtagas och därefter förnyad avsyning ske.

Ej må explosiva varor inläggas i annat förvaringsrum än förvaringspersedel, som tillverkats under sprängämnesinspektionens kontroll, förrän vid avsyning, som polismyndigheten låtit verkställa, befunnits, att förvaringsrummet är inrättat i överensstämmelse med polismyndighetens tillståndsbeslut. Konstateras någon avvikelse, skall rättelse vidtagas och därefter förnyad avsyning ske.

40 §.

1 mom. Vill någon, som utför sprängningsarbeten å skilda orter, medföra mindre eller större förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel utan att i varje särskilt fall inhämta tillstånd enligt bestämmelserna i 35 eller 39 §, har han att hos länsstyrelsen ansöka om tillstånd att innehåva kringföringsförråd av sådana varor.

1 mom. Vill någon, som utför sprängningsarbeten å skilda orter, medföra mindre eller större förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel utan att i varje särskilt fall inhämta tillstånd enligt bestämmelserna i 35 eller 39 §, har han att hos polismyndigheten i den ort, där han är bosatt, ansöka om tillstånd att innehåva kringföringsförråd av sådana varor.

Kringföringsförråd må — — — — — tätbebyggt område.
Tillstånd att — — — — — finnas erforderliga.

43 §.

Handelsförråd må innehålla högst 60 kilogram sprängämnen och krut, 10 kilogram sprängkraftiga tändmedel samt 100 kilogram pyrotekniska varor ävensom ammunition och icke sprängkraftiga tändmedel till de myckenheter, som länsstyrelsen i varje särskilt fall föreskriver.

Handelsförråd må innehålla högst 60 kilogram sprängämnen och krut, 10 kilogram sprängkraftiga tändmedel samt 100 kilogram pyrotekniska varor ävensom ammunition och icke sprängkraftiga tändmedel till de myckenheter, som polismyndigheten i varje särskilt fall föreskriver.

Handelsförråd må — — — — — nöjaktigt sätt.
Handelsförråd av — — — — — explosion förebyggas.

(Nuvarande lydelse)

serna i 48 § första stycket första punkten och 50 § 1 mom. samt från transportföreskrifter, som meddelats enligt 51 §. Sådant medgivande må förbindas med de villkor och föreskrifter, som finnas erforderliga.

Bestämmelserna ovan — — — — — dylik vara.

58 §.

1 mom. I samtliga ärenden enligt denna förordning, för vilkas avgörande tekniska synpunkter ha betydelse, skall den beslutande myndigheten, där ej särskilda skäl föranleda till annat, inhämta yttrande från sprängämnesinspektionen. *Polismyndighet* är dock skyldig att höra inspektionen endast om förhållandena i det enskilda fallet giva särskild anledning därtill.

I ärenden, — — — — — finnes erforderligt.
Då vid — — — — — yttra sig.
I övrigt — — — — — prövas erforderligt.

60 §.

Polismyndighets beslut må överklagas hos länsstyrelsen sist å trettionde dagen efter det klaganden erhöll del av beslutet.

Över länsstyrelses beslut må klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, som skola hava inkommit till handelsdepartementet inom tid som i första stycket sägs.

Beträffande klagan över sprängämnesinspektionens eller kommerskollegii beslut gäller vad därom är stadgat i vederbörande instruktioner.

Beslut som nu nämnts lända till efterrättelse utan hinder av besvär, intill dess annorlunda förordnas.

(Föreslagen lydelse)

melserna i 48 § första stycket första punkten och 50 § 1 mom. samt från transportföreskrifter, som meddelats enligt 51 §. Sådant medgivande må förbindas med de villkor och föreskrifter, som finnas erforderliga.

1 mom. I samtliga ärenden enligt denna förordning, för vilkas avgörande tekniska synpunkter ha betydelse, skall den beslutande myndigheten, där ej särskilda skäl föranleda till annat, inhämta yttrande från sprängämnesinspektionen. *I annat ärende än som avses i 52 § är polismyndighet* dock skyldig att höra inspektionen endast om förhållandena i det enskilda fallet giva särskild anledning därtill.

finnes erforderligt.

— — — — — yttra sig.

— — — — — prövas erforderligt.

Talan mot polismyndighetens beslut föres hos länsstyrelsen genom besvär.

Mot länsstyrelsens beslut med anledning av besvär över polismyndighets beslut om innehav eller transport av explosiv vara må talan ej föras.

Beslut enligt denna förordning lända till efterrättelse utan hinder av besvär, intill dess annorlunda förordnas. Polismyndighets beslut att återkalla tillstånd till handel med explosiva varor lända dock omedelbart till efterrättelse endast om förordnande därom meddelas i beslutet. Sådant förordnande må meddelas om särskilda skäl föreligga.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1969.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 21 februari 1969.

N ä r v a r a n d e :

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *handläggningen av vissa ärenden om explosiva varor* och anför.

Inledning

Enligt förordningen den 10 juni 1949 (nr 341) om explosiva varor åligger det länsstyrelse att pröva ansökningar om tillstånd av vissa slag. Länsstyrelse skall enligt förordningen också pröva besvär över lokal polismyndighets beslut rörande explosiva varor samt utöva viss kontrollverksamhet.

Kungl. Maj:t uppdrog den 12 maj 1967 åt statskontoret att undersöka organisationen, arbetsformerna och personalbehovet vid länsstyrelserna och att inkomma med de förslag som undersökningen kunde föranleda. Som ett led i denna undersökning har en utredningsgrupp inom statskontoret, kallad landskansliutredningen, studerat länsstyrelsernas handläggning av vapenärenden och ärenden om explosiva varor. Utredningsgruppen har, sedan handläggningen av ifrågavarande ärenden hos länsstyrelsen i Värmlands län undersökts, berett övriga länsstyrelser tillfälle att yttra sig över preliminära utredningsrapporter. Gruppen har därefter lagt fram ett första förslag, som granskats av rikspolisstyrelsen, kommerskollegium och länsstyrelserna i Skaraborgs, Örebro, Kopparbergs och dåvarande Stockholms län. I den slutliga utredningsrapporten redovisas de synpunkter som förts fram vid granskningen.

Statskontoret har den 8 april 1968 överlämnat landskansliutredningens rapport till Kungl. Maj:t. I rapporten föreslås att länsstyrelsernas beslutanderätt i flertalet ärenden om explosiva varor flyttas över till polismyndighet.

Efter remiss har yttrande över utredningens slutliga förslag rörande

explosiva varor avgivits av kommerskollegium, som bifogat yttranden från sprängämnesinspektionen och sju handelskamrar.

På grundval av vad sålunda förekommit har inom handelsdepartementet upprättats förslag till förordning om ändring i förordningen om explosiva varor.

Gällande bestämmelser

Kontroll över explosiva varor utövas av flera olika myndigheter, bl. a. kommerskollegium och sprängämnesinspektionen. Även länsstyrelserna har uppgifter enligt förordningen om explosiva varor. I första hand kan här nämnas föreskriften i 55 § första stycket att länsstyrelserna med biträde av underlydande polismyndigheter utövar den allmänna tillsynen över efterlevnaden av gällande bestämmelser om explosiva varor. Vidare är länsstyrelserna tillståndsmyndighet i enskilda ärenden som närmare anges i förordningen.

Förordningen innehåller i 2 kap., som omfattar 7—18 §§, regler om tillverknin g. I 9 § första stycket föreskrivs som huvudregel att explosiv vara inte får tillverkas utan tillstånd av länsstyrelsen. Kapitlet innehåller närmare regler om förutsättningarna för meddelande av tillstånd. Enligt 10 § tredje stycket skall länsstyrelsens tillstånd förbindas med de villkor och föreskrifter som finnes behövliga. Från vad länsstyrelsen föreskrivit kan sprängämnesinspektionen enligt 16 § medge avvikelser, när fråga är om utbyte av maskiner eller ändring av tillverkningsmetod eller sådan ändring av byggnad som inte utgör nybyggnad.

Regler om handel med explosiva varor finns i förordningens 4 kap., som omfattar 21—25 §§. Enligt 21 § krävs för rätt att driva handel med explosiva varor att tillstånd därtill meddelats av länsstyrelsen. I 22 § föreskrivs bl. a. att, när rörelsen skall utövas av bolag eller förening, det skall finnas en av länsstyrelsen godkänd föreståndare för verksamheten. Vid förfall för tillståndshavare eller föreståndare kan enligt samma paragraf rörelsen förestås av en vikarie, som länsstyrelsen godkänner. Handelsrörelsen får enligt 23 § inte påbörjas, förrän handels- och förvaringslokaler godkänts vid avsyning, som länsstyrelsen låtit verkställa. I 25 § första stycket föreskrivs att tillståndshavare som inte vill fortsätta att driva handeln skall anmäla detta till länsstyrelsen, som har att återkalla tillståndet. Paragrafens andra stycke avser de fall då tillståndshavare överlåtitt rörelsen eller avlidit eller råkat i konkurs. Vid överlåtelse skall den nye innehavaren inom en månad begära tillstånd hos länsstyrelsen, om han vill fortsätta rörelsen. Vid tillståndshavares död eller konkurs får rörelsen fortsättas viss tid, om anmälan görs till länsstyrelsen.

Förordningens 5 kap. (26—46 §§) innehåller bestämmelser om innehav,

förvärv och förvaring av explosiv vara. Föreskrifter finns om olika slag av förråd, nämligen förbrukningsförråd (mindre och större), kringföringsförråd, handelsförråd samt förråd i fabriks- och upplagsmagasin. Utöver kapitlets bestämmelser meddelar kommerskollegium ordningsföreskrifter rörande förvaringen av explosiva varor samt närmare bestämmelser om hur förrådsutrymmen skall vara belägna och beskaffade (32 §). Enligt 33 § får länsstyrelsen, om synnerliga skäl föreligger, medge undantag från de föreskrifter om förvaringsrums belägenhet och beskaffenhet som finns i förordningen eller som meddelats av kommerskollegium.

Tillstånd att inneha mindre förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel beviljas enligt 35 § av polismyndighet, som dock i särskilda fall kan förordna att reglerna om större förbrukningsförråd, vilka finns i 39 §, skall tillämpas i stället. Enligt 39 § 1 mom. meddelas tillstånd av polismyndighet om förrådet skall vara inrymt i förvaringspersedel, som tillverkas under sprängämnesinspektionens kontroll. Tillståndet skall gälla högst tre eller, i vissa fall, fem år. Om förrådet skall förvaras i annat förvaringsrum, meddelas enligt 39 § 2 mom. tillstånd av länsstyrelse. Sådant tillstånd kan meddelas att gälla tills vidare, om förvaringsutrymmets beskaffenhet är likvärdig med den som föreskrivs för upplagsmagasin. Förvaringsrum som här avses får inte användas, förrän det godkänts vid besiktning, som länsstyrelsen låtit verkställa.

I 40 § finns bestämmelser om kringföringsförråd, varmed förstås sådant förbrukningsförråd av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel som medförs av den som utför sprängningsarbeten på skilda orter. Tillstånd att inneha sådant förråd meddelas av länsstyrelse.

Enligt 41 § meddelar polismyndighet tillstånd till innehav och tillfällig förvaring av sprängämnen, krut och sprängkraftiga tändmedel på arbetsplats. Polismyndighet är även tillståndsmyndighet i fråga om förbrukningsförråd av ammunition, icke sprängkraftiga tändmedel och pyrotekniska varor (42 §).

I 43 § anges vilka mängder av olika varor som får ingå i handelsförråd. Beträffande ammunition och icke sprängkraftiga tändmedel föreskrivs mängden i varje särskilt fall av länsstyrelsen.

Bestämmelser om fabriks- och upplagsmagasin finns i 44—46 §§. I fråga om fabriksmagasin, varmed avses magasin i anslutning till tillverkningsställe, gäller bestämmelserna i 2 kap. om tillverkning i tillämpliga delar. Upplagsmagasin anordnas, om tillverkare vill förvara explosiva varor på annan plats eller om handlande eller förbrukare vill inneha större varumängder än som får förvaras i handelsförråd eller förbrukningsförråd. Tillstånd att anordna upplagsmagasin meddelas av länsstyrelsen.

Vid transport hänförs explosiva varor enligt förordningens 3 § 2 mom. till någon av transportklasserna A, B, C, D och E, av vilka A omfattar

de farligaste och E de minst farliga varorna. Föreskrifter om transport finns i övrigt i 6 kap. (47—53 §§). För alla transporter gäller enligt 48 § första stycket första punkten att varan skall vara förpackad och märkt enligt föreskrifter av kommerskollegium. I samma paragrafs andra stycke föreskrivs att icke färdig handelsvara ej får transporterats utan tillstånd av länsstyrelse. Sådant tillstånd krävs även för transport av vara som tillhör transportklass A (49 § första stycket). Vara som tillhör klasserna B, C eller D får transporterats enligt särskilda föreskrifter (49 § andra stycket). Sådant transport skall enligt 50 § 1 mom. stå under tillsyn av behörig person. Vilka som är behöriga anges i 50 § 2 mom. Behörig är bl. a. den som erhållit särskilt tillstånd av länsstyrelsen. Även bolag och förening kan få sådant tillstånd, om samtidigt föreståndare för verksamheten godkänns av länsstyrelsen. För enstaka transport kan även polismyndighet bevilja enskild person tillstånd. Enligt 51 § meddelas närmare föreskrifter om transporter av varor tillhörande transportklasserna B, C och D av kommerskollegium, sjöfartsstyrelsen eller vederbörande centrala förvaltningsmyndighet. Länsstyrelse kan enligt 52 § i särskilda fall medge undantag från bestämmelserna i 48 § första stycket första punkten och 50 § 1 mom. samt från transportföreskriften som meddelats enligt 51 §. I detta sammanhang bör nämnas en bestämmelse i 58 § 1 mom. Enligt detta moments första stycke skall beslutande myndighet regelmässigt inhämta yttrande från sprängämnesinspektionen i samtliga ärenden där tekniska synpunkter kan ha betydelse för avgörandet. Denna skyldighet gäller dock för polismyndighet endast om förhållandena i det enskilda fallet ger särskild anledning att höra inspektionen.

I m p o r t av explosiva varor behandlas i förordningens 54 §. Paragrafens 1 mom. rör vara som inte godkänts av kommerskollegium. Sådant vara får importeras endast efter tillstånd av kollegiet. Enligt 2 mom. får tillverkare och handlare importera sådana varor som omfattas av de tillstånd som de erhållit. För annan import av godkänd explosiv vara krävs tillstånd av länsstyrelse.

Tillstånd eller godkännande som meddelats enligt förordningen om explosiva varor kan ändras eller återkallas. Sådant åtgärd vidtas enligt 6 § förordningen av vederbörande myndighet på närmare angivna grunder.

Bestämmelser om besvär finns i 60 § förordningen. Beslut av polismyndighet överklagas hos länsstyrelsen och beslut av länsstyrelse hos Kungl. Maj:t. I båda fallen skall besvären inges senast 30 dagar efter det att klaganden fick del av beslutet. Beslut länder till efterrättelse utan hinder av besvär, till dess annat förordnas.

Utredningen

I landskansliutredningens rapport hänvisas till länsförvaltningsutredningens förslag i betänkandet »Den statliga länsförvaltningen (SOU 1967: 20). Enligt dessa förslag skall länsstyrelserna i framtiden få delvis andra göromål än nu och tyngdpunkten skall ligga på uppgiften att vara ett aktivt samordnande organ med ansvar för länets utveckling och för den översiktliga statliga samhällsplaneringen. I betänkandet framhålls att det därför är önskvärt att länsstyrelserna så långt möjligt befrias från ärendegrupper av annan karaktär. Ansökningsärenden enligt vapenförordningen och explosivvaruförordningen anges som exempel på sådana ärendegrupper.

Landskansliutredningen bedömer möjligheterna att rationalisera handläggningen av ifrågavarande ärenden som små, om den nuvarande kompetensfördelningen mellan länsstyrelse och polismyndighet behålls. Utredningen konstaterar att polismyndigheterna redan nu i stor utsträckning tar befattning med de ansökningsärenden som länsstyrelserna avgör i första instans. Länsstyrelserna remitterar nämligen regelmässigt inkomna ansökningar till polismyndigheten för yttrande. Utredningen finner att handläggningen kan rationaliseras genom att beslutanderätten flyttas över till polismyndigheterna. En sådan överflyttning medför att kostnaderna nedbringas och att handläggningen blir snabbare. Även för allmänheten innebär detta fördelar.

Enligt utredningens mening behöver man inte räkna med att en decentralisering skulle medföra någon märkbar ändring av tillämpningen i första instans av respektive författningar jämfört med nu. Den verkställda undersökningen har nämligen visat att länsstyrelserna praktiskt taget alltid beslutar i enlighet med polismyndighetens yttrande. Utredningen anför vidare att bedömningen av ärendena huvudsakligen skall ske med utgångspunkt från vad allmän ordning och säkerhet kräver och att prövningen därför framstår som en naturlig uppgift för polisen. Polismyndigheterna har också efter förstatligandet fått bättre resurser och större kompetens. En överflyttning av beslutanderätten skulle inte medföra någon nämnvärd ökning av polismyndigheternas arbetsbelastning, med hänsyn till att de redan nu tar omfattande befattning med ärendena. Rikspolisstyrelsen har också i yttrande till utredningen tillstyrkt decentraliseringen och anført att den inte torde komma att föranleda krav på personalförstärkningar från polisens sida.

På grund av de anförda omständigheterna föreslår utredningen, att ansökningar enligt ifrågavarande författningar i allmänhet skall handläggas av polismyndighet i stället för länsstyrelse. Undantag görs dock, som närmare framgår av det följande, för ärenden som rör tillverkning av explosiv vara eller innehav av sådan vara i fabriks- eller upplagsmagasin samt

för vissa importärenden. Utöver dessa ärenden kommer enligt förslaget länsstyrelsernas befattning med ärenden enligt förordningen om explosiva varor i fortsättningen att avse kontrollverksamhet och besvärärenden. Därutöver förutsätts att länsstyrelsen på samma sätt som tidigare avger yttranden enligt kungörelsen den 24 maj 1957 (nr 232) med vissa bestämmelser rörande explosiva varor för försvarets behov.

Ärenden om tillverkning av explosiva varor skall enligt utredningens förslag alltjämt i huvudsak handläggas av länsstyrelsen. Denna typ av ärenden förekommer endast hos ett fåtal länsstyrelser och omfattar vanligen ett ringa antal tillverkare. För de berörda länsstyrelserna medför dock ärendena tidvis en märkbar arbetsbelastning. Utredningen ifrågasätter om det är nödvändigt att länsstyrelsen i dessa ärenden beslutar i detaljfrågor. Det bör enligt utredningen vara möjligt att förenkla handläggningen utan att kontrollmöjligheterna eftersätts.

Utredningen pekar på att avsikten med bestämmelserna i 16 § explosivvaruförordningen om viss beslutanderätt för sprängämnesinspektionen varit att befria länsstyrelsen från att fatta beslut i detaljfrågor. Paragrafen har emellertid i praktiken tillämpats endast i obetydlig utsträckning, vilket främst beror på att även en mindre justering av en tillverkningsprocess vanligen medför sådan ändring av berörda byggnader att den kan jämföras med nybyggnad. Utredningen har övervägt olika sätt att genom ändrade regler om beslutanderätten begränsa belastningen på länsstyrelserna. Emellertid inskränker sig utredningen till att föreslå ett tillägg till 16 §, genom vilket sprängämnesinspektionens befogenheter enligt denna paragraf utsträcks till även sådan ändring av byggnad som utgör nybyggnad. Utredningen väntar sig att paragrafen härigenom skall kunna användas i den omfattning som ursprungligen avsetts. Någon fara från kontrollsynpunkt anses inte föreligga, eftersom kontrollen i praktiken utövas av sprängämnesinspektionen. Förslaget innebär ingen ändring i prövningen av frågan om byggnadslov.

I fråga om handel med explosiva varor innebär utredningens förslag att länsstyrelsens befogenheter enligt 21—23 och 25 §§ förordningen flyttas över på polismyndighet. Detsamma gäller länsstyrelsens befogenheter beträffande förbruknings-, kringförings- och handelsförordning enligt 39 § 2 mom., 40 § och 43 §. Som förut nämnts, föreslås däremot ingen ändring i fråga om fabriks- och upplagsmagasin. I anslutning till nu berörda förslag föreslår utredningen att rätten att medge sådana undantag som avses i 33 § skall tillkomma tillståndsmyndigheten.

Beträffande transport av explosiva varor innebär utredningsförslaget att länsstyrelsens befogenheter enligt 48 § andra stycket, 49 § första stycket och 50 § 2 mom. flyttas över på polismyndighet. Även rätten enligt 52 § att medge undantag från meddelade transportföreskrifter skall enligt förslaget tillkomma polismyndighet. Av utredningsrapporten framgår att kommerskollegium på sistnämnda punkt motsatt sig förslaget. Utredningen vidhåller

emellertid sin ståndpunkt och hänvisar till att en överflyttning av dessa ärenden skulle medföra att likartade ärendetyper handläggs i samma instans. Eftersom i dessa ärenden tekniska bedömningar måste göras, anför utredningen, skall den beslutande myndigheten enligt förordningens 58 § 1 mom. inhämta yttrande från sprängämnesinspektionen. De tekniska synpunkterna bevakas således av en och samma myndighet, oavsett vem som beslutar. I detta sammanhang föreslår utredningen att 58 § 1 mom. andra punkten, som inskränker polismyndighets skyldighet att höra inspektionen, skall upphävas.

Av utredningsrapporten framgår att länsstyrelserna i ärenden om import av explosiv vara inte inhämtar yttrande från polismyndighet. Utredningen anför att detta torde hänga samman med att sådana ärenden är sällsynta och, när de förekommer, avser ansökningar som egentligen omfattas av undantagsbestämmelsen om rätt för handlande och tillverkare att införa varor utan särskilt importtillstånd. Vid renodlad ansökan om import måste dock enligt utredningen yttrande inhämtas från polismyndighet på samma sätt som gäller vid innehav. Utredningen föreslår därför att endast sådana ärenden om import av godkänd explosiv vara som förutsätter en efterföljande förvaring i upplagsmagasin skall avgöras av länsstyrelsen i första instans och att övriga ärenden av detta slag flyttas över till polismyndigheten.

Enligt nuvarande ordning kan polismyndighet återkalla tillstånd som myndigheten meddelat enligt förordningen om explosiva varor. Utredningen föreslår att polismyndighet skall ha samma rätt till återkallelse i fråga om de ärenden där beslutanderätten flyttats över enligt det förut anförda. Detta kommer utan författningsändring att följa av 6 § i förordningen. Polismyndighets beslut om återkallelse av tillstånd till handel med explosiva varor bör dock enligt utredningen i regel inte få verkställas förrän beslutet vunnit laga kraft, med hänsyn till att frågan kan ha stor betydelse för den enskilde. Om särskilda skäl för omedelbar verkställighet föreligger, bör polismyndigheten dock kunna förordna därom.

I fråga om besvärsrätten föreslår utredningen att talan inte skall kunna föras mot länsstyrelsens beslut med anledning av besvär över polismyndighets beslut i frågor om transport, import och innehav av explosiva varor. Risken för att en sådan regel skulle kunna medföra rättsförlust anser utredningen vara ytterst obetydlig. Det rättsliga avgörandet erbjuder enligt utredningen ingen svårighet, eftersom prövningen avser endast sökandens personliga lämplighet och hans behov av det sökta tillståndet. Bedömningen av tekniska frågor underlättas genom att sprängämnesinspektionen skall yttra sig i sådana frågor. Såvitt gäller ärenden om handel med explosiva varor föreslår utredningen ingen begränsning i rätten att överklaga länsstyrelsens beslut.

Med hänsyn till önskemålet om enhetliga regler föreslår utredningen att 30-dagarsfristen för att anföra besvär över beslut av länsstyrelse och polis-

myndighet ersätts med den besvärstid om tre veckor som gäller enligt allmänna regler. Slutligen föreslås att besvär över länsstyrelsens beslut i fortsättningen skall ges in till länsstyrelsen och inte som nu till vederbörande departement.

Remissyttrandena

Utredningens slutliga förslag har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser, med det undantag i fråga om 52 § som närmare berörs i det följande. *Skånes handelskammare* finner utredningens förslag ägnat att medföra snabbare och enklare handläggning utan att rättssäkerhetskraven löper risk att bli eftersatta. Kammaren framhåller dock vikten av att polismyndigheten får all den information från länsstyrelsen som behövs för en smidig övergång till det nya systemet. Enligt *handelskammaren i Göteborg* är uppfattningen inom näringslivet att nuvarande system för myndigheternas handläggning av berörda ärenden fungerar fullt tillfredsställande. Några önskemål om ett ändrat system finns därför knappast. Med hänsyn till att polismyndigheternas yttranden enligt nuvarande ordning synes vara helt utslagsgivande och till att de föreslagna ändringarna torde kunna medföra viss rationaliseringsvinst för det allmänna, vill dock kammaren inte motsätta sig att förslaget genomförs. Kammaren förutsätter därvid att tillståndsgivningen även i fortsättningen blir liberal och i huvudsak inskränker sig till en lämplighetsbedömning av sökandens person.

I fråga om befogenheten att meddela undantag från transportföreskrifter enligt förordningens 52 § anför *kommerskollegium*, att den nuvarande föreskriften i 58 § 1 mom. andra stycket inte innebär tillräcklig säkerhet för att sprängämnesinspektionen blir hörd i ärendena, om dessa handläggs av polismyndighet. Det är enligt kollegiet av vikt att inspektionen får yttra sig i dessa frågor, men en utsträckt generell skyldighet för polismyndighet att höra inspektionen skulle medföra onödig omgång och är inte påkallad. Kollegiet anser därför att dessa ärenden alltjämt bör handläggas av länsstyrelse.

Departementschefen

Enligt förordningen om explosiva varor utövas kontroll beträffande explosiva varor i skilda hänseenden och av olika myndigheter. *Kommerskollegium* meddelar närmare föreskrifter i vissa frågor som anges i förordningen och har dessutom ett allmänt bemyndigande att meddela de föreskrifter och anvisningar som är påkallade. Särskilda kontrolluppgifter åligger sprängämnesinspektionen. I förevarande sammanhang är emellertid närmast fråga om de uppgifter, som ankommer på länsstyrelser och polismyndigheter.

Länsstyrelserna har enligt särskild föreskrift i förordningen till uppgift att — med biträde av underlydande polismyndigheter — utöva den allmänna tillsynen över att gällande bestämmelser om explosiva varor följs. Dessutom prövar länsstyrelse ärenden om tillstånd av skilda slag, som krävs enligt förordningen. Detta gäller tillstånd att tillverka eller handla med explosiv vara samt i viss utsträckning tillstånd att inneha, transportera eller importera sådan vara. I vissa andra fall ankommer tillståndsprovningen på polismyndighet.

Det av landskansliutredningen utarbetade förslag som lagts fram av statskontoret innebär, att länsstyrelsens beslutanderätt i ärenden om sådana tillstånd som nyss nämnts skall — med vissa undantag — flyttas över till polismyndighet. Förslaget har i huvudsak godtagits av remissinstanserna.

I fråga om kompetensfördelningen mellan länsstyrelse och polismyndighet innebär redan de nuvarande reglerna, att polismyndighet prövar det övervägande antalet tillståndsärenden. I samband med ändringar i explosivvaruförordningen år 1963 berördes frågan om överflyttning av ytterligare ärendegrupper från länsstyrelse till polismyndighet. Frågan ansågs emellertid böra anstå till dess att statsmakterna beslutat om polisväsendets gestaltning efter förstatligandet. Sedan numera förstatligandet av polisväsendet helt genomförts, har polismyndigheterna fått ökade resurser och större kompetens, och det bör inte längre möta några betänkligheter att betro dem med ytterligare uppgifter av den art som nu är i fråga.

Den föreslagna överflyttningen skulle uppenbarligen medföra inte oväsentliga rationaliseringsvinster genom att länsstyrelserna befrias från åtskilliga ärenden utan att arbetsbelastningen på polismyndigheterna, vilka redan nu yttrar sig i ärendena, ökas i nämnvärd grad. Som utredningen påpekat kan också större snabbhet i handläggningen uppnås, om den myndighet som utreder ärendena också fattar besluten. En sådan utveckling skulle givetvis vara till fördel även för allmänheten. Någon risk för att decentraliseringen medför ökad ojämnhet i bedömningen eller en ändring av bestämmelsernas tillämpning synes inte föreligga, eftersom det ytterst sällan förekommer att besluten avviker från polismyndighetens yttrande.

På grund av det anförda förordar jag, att utredningsförslagen genomförs i allt väsentligt. Sålunda bör polismyndighet i fortsättningen pröva frågor om tillstånd till handel med explosiv vara och de frågor om föreståndare m. m. som hänger samman med sådan handel. Likaså bör polismyndighet pröva tillståndsärenden om större förbrukningsförråd, kringföringsförråd och handelsförråd. Även tillståndsprovning i samband med transporter bör ankomma på polismyndighet i stället för länsstyrelse.

Utredningens förslag att länsstyrelsens befogenhet enligt 52 § explosivvaruförordningen att medge undantag från eljest gällande transportföreskrifter skulle föras över till polismyndighet har kritiserats av kommerskollegium. Kollegiet har pekat på att yttrande från sprängämnesinspektio-

nen är nödvändigt i sådana fall men att polismyndighets skyldighet att höra inspektionen är begränsad enligt 58 § 1 mom. Denna skyldighet hör dock enligt kollegiet inte generellt utsträckas, vilket utredningen föreslagit. De olika synpunkterna torde kunna tillgodoses genom att begränsningen i polismyndighets skyldighet att höra sprängämnesinspektionen inte får avse ärenden enligt 52 § men i övrigt får gälla oförändrad. Det bör då inte möta betänkligheter att flytta över befogenheten att medge undantag enligt 52 § på polismyndighet. Jag förordar att så sker och att ordalagen i 58 § 1 mom. jämkas så att bestämmelsen får den innebörd som nyss angivits.

I fråga om ärenden om tillstånd till import av explosiv vara innebär utredningens förslag, att beslutanderätten skulle delas upp mellan länsstyrelse och polismyndighet. Det förhållandet att importärendena är mycket ovanliga talar emellertid mot en sådan uppdelning. Det synes också mindre lämpligt att låta ärenden av denna typ utan undantag avgöras av polismyndighet. För min del anser jag därför att importärendena bör ligga kvar hos länsstyrelsen och föreslår alltså ingen ändring i 54 § förordningen.

De tillståndsärenden som enligt det inom handelsdepartementet upprättade förslaget alltjämt kommer att handläggas av länsstyrelse avser tillstånd att tillverka explosiv vara eller att inneha sådan vara i fabriks- eller upplagsmagasin samt tillstånd att importera godkänd explosiv vara i de fall särskilt tillstånd krävs för importen. Beträffande ärenden om tillverkning bör sprängämnesinspektionen ges ökade befogenheter att besluta om ändring av byggnad genom att 16 § förordningen jämkas enligt utredningens förslag.

Jag biträder vad utredningen anfört om återkallelse av tillstånd och om verkställighet av återkallelsebeslut. Även förslaget om viss begränsning av rätten att överklaga länsstyrelses beslut i besvärsmål bör godtas. Besvärslreglerna bör därjämte ändras i vissa formella hänseenden.

De ändringar i förordningen om explosiva varor som föranleds av det anförda bör träda i kraft den 1 juli 1969.

Hemställen

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens yttrande över det inom handelsdepartementet upprättade förslaget till *förordning om ändring i förordningen den 10 juni 1949 (nr 341) om explosiva varor*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson